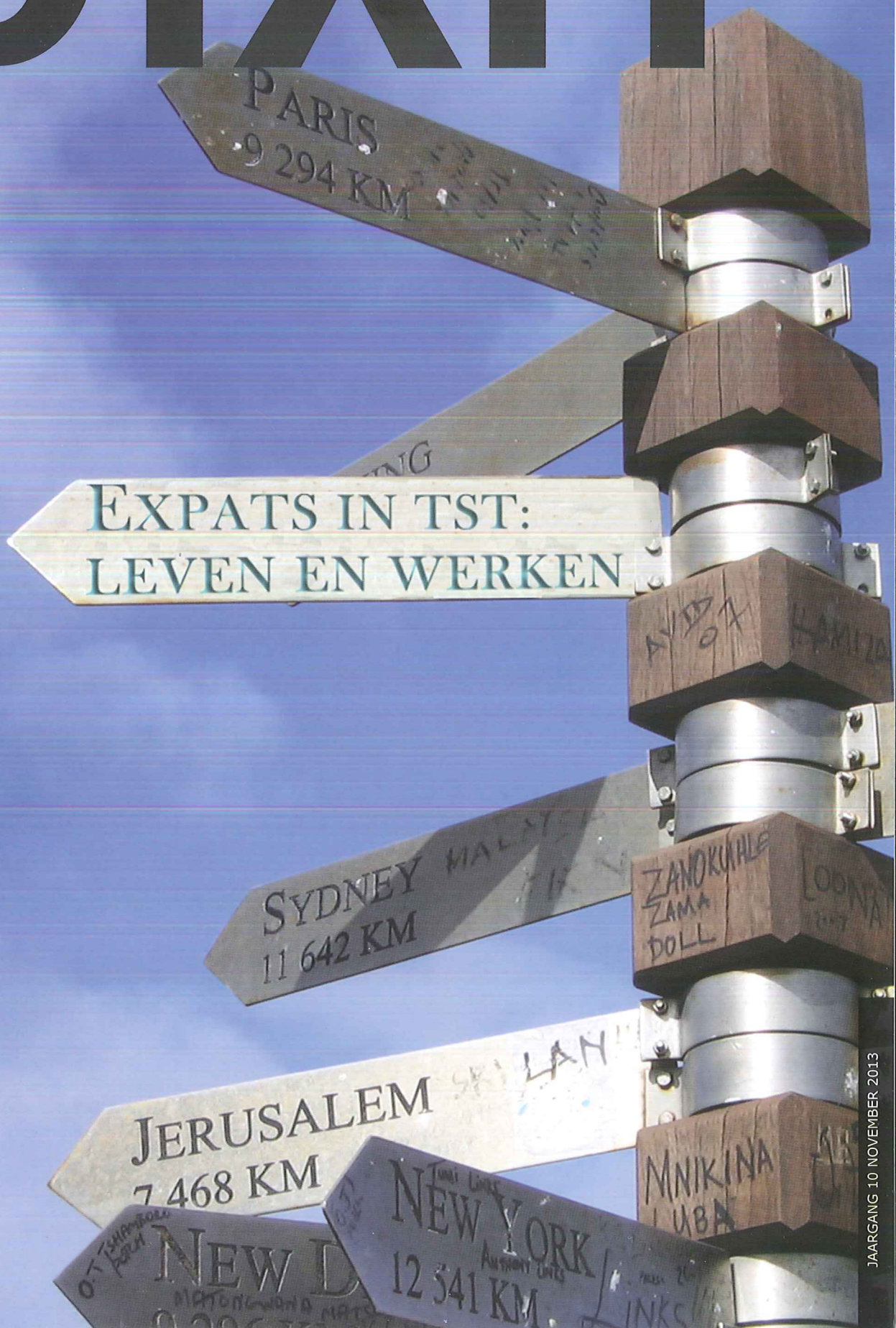

DIXIT

Een lange lijst met cultuurverschillen

John Nerbonne, Amerikaan van geboorte, is sinds twintig jaar hoogleraar alfa-informatica in Groningen. Na zijn promotie in 1983 ging hij in Californië aan het werk als docent informatica en onderwees Cobol aan bedrijfskundigen. Daarna was hij vijf jaar 'senior engineer' bij HP labs in Palo Alto. Vervolgens werkte hij drie jaar in Saarbrücken aan het DFKI (Deutsches Forschungszentrum für Kunstlichte Intelligenz). Passie voor wetenschap en computationele taalkunde dreef hem naar Groningen.

"Mijn focus is de analyse van uitspraak-variantie, vooral in dialecten, maar ook in vreemde taal-accenten, in taalcontact, diachrone taalkunde en in de detectie van taalstoornissen. Ik gebruik standaardalgoritmen voor reeksvergelijkingen (zoals edit-afstand), maar uiteraard komen ook verfijningen voor ten behoeve van de bijzondere focus. Ik ben geboeid door zuiver wetenschappelijke kwesties maar loop ook warm voor toepassingen. Bijvoorbeeld het herkennen van transliteratie uit talen met andere alfabetten. Collega Greg Kondrak (Alberta) heeft een leuke toepassing ontdekt in het detecteren van medicamentnamen die makkelijk te verwisselen zijn. In de VS worden nu medicamentnamen met behulp van zijn software gecheckt!"

**rijksuniversiteit
groningen**

Groningen

Hoewel hij als Amerikaan meende op deze aarde niet dichterbij de hemel te kunnen komen dan in Noord-Californië, bracht de liefde hem naar Europa. Hij werkte drie jaar bij het DFKI in Saarbrücken en ging daarna naar Groningen. Het DFKI is in feite een onderzoeksbedrijf, vindt hij. In Groningen verwachtte hij meer vrijheid te krijgen als onderzoeker. De relatieve veiligheid van een vaste baan aan de universiteit trok hem ook aan. John kende de taalkunde in Groningen en in het bijzonder de computationele taalkunde. De toekomst zag er veelbelovend uit: Gosse Bouma was er al en Gertjan van Noord had net getekend om te komen. Zijn verwachtingen zijn grotendeels uitgekomen.

Als we vragen of hem cultuurverschillen opvielen, zegt hij meteen: "Zoals alle expats heb ik een lange lijst!". Maar hij wil dit meteen

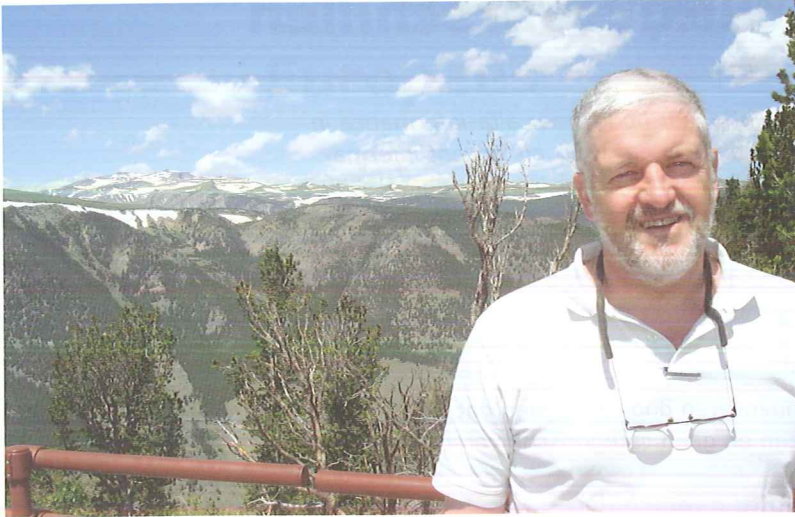
nuanceren door te zeggen dat het tendensen zijn en geen categorische verschillen.

Cultuurverschillen

Voorbeelden uit zijn lijst zijn 'het niet tegemoet komen aan mensen die de trein of lift willen uitstappen' en 'mensen die op straat zomaar tegen je opbotsen zonder hun excuses aan te bieden – onvoorstelbaar'. Zijn Amerikaanse reactie was om agressie te vermoeden, maar het bleek altijd om een soort onoplettendheid of onverschilligheid te gaan. Ook de 'dat moet kunnen' attitude was nieuw voor hem. En als hij kinderen op de speelplaats terechtwees, dan vonden andere volwassenen hem een bemoeial. Die kinderen konden het toch zeker zelf wel regelen? En last but not least: de beroemde Nederlandse vergadercultuur met de voorkeur voor planning boven uitvoering. John zegt: "Walter Laqueur noemde dit verschijnsel, samen met de hang naar compromissen waarmee het gepaard gaat, 'the Dutch disease'. Dit heeft zeker soms voordelen maar voelt voor mij vreemd. In wetenschappelijke samenwerking heb ik er nooit van last gehad, maar in het bestuurswerk...".

John heeft ook kort in Japan en Frankrijk gewerkt. Zijn algemene indruk is dat wetenschappers over de hele wereld redelijk vergelijkbaar met elkaar omgaan. De omgang met leidinggevenden verschilt wel. In de VS weet iedereen wie de baas is en daar hoeft je het ook niet over te hebben. Je mag best van mening verschillen met je baas, maar uiteindelijk draagt hij of zij de verantwoordelijkheid. In Nederland beleeft hij dit grotendeels ook zo, maar toch is er, zeker op de universiteit, een minderheid die denkt dat het allemaal democratischer zou moeten zijn. "Die mensen vinden het prettig de gezagsverhoudingen steeds weer te problematiseren. Dit zijn mensen die bijvoorbeeld in een vergadering vertellen dat zij ook recht van meningsuiting hebben. Alsof dat ooit ter discussie stond. Vaak hebben ze niet veel meer te zeggen. Ze rouwen wellicht om '68", aldus John.

John Nerbonne
Rijksuniversiteit
Groningen

Arbeidsverhoudingen

John zegt zelf als leidinggevende in Nederland de jaarlijkse voortgangsgesprekken recht-toe, rechtaan uit te voeren. Voor zijn gevoel stond hij daar lang alleen in. Leidinggevende collega's 'wilden niet naast hun schoenen lopen' en hadden andere redenen om dit soort werk te vermijden. "Maar de manager hoeft zich niet te verbeelden de beste in een groep te zijn. Ik stelde me altijd op de positie dat leidinggeven zinvol is en ook nodig voor een goed functionerende groep."

Een groot aantal Nederlanders wil hem vertellen hoe het in de VS is, hoe verziekt arbeidsverhoudingen zijn of hoe bang iedereen daar is om zijn baan te verliezen. Ze weten naar eigen zeggen alles van de 'Amerikaanse toestanden'. John vindt dit een merkwaardige afwijking van Nederlanders. Hij zou zelf nooit in zijn hoofd halen om een Italiaan te vertellen hoe het is om in Italië te werken of te wonen.

Het valt John op dat de vakanties hier veel langer zijn. Nederlanders nemen ook meer vakantie, zelfs al nemen de meeste collega's in de wetenschap niet hun hele vakantie op. De rechtspositie voor universitaire medewerkers is vergelijkbaar, maar in Nederland toch minder goed. Hij geeft toe dat in de VS bij financiële nood soms hele afdelingen geslo-

ten worden, maar verder is 'tenure' vrijwel onschendbaar. De reorganisatie die nu in Groningen gaande is laat volgens hem zien dat Nederland niet geaccepteerd heeft dat academische vrijheid moet worden beschermd door vaste aanstellingen.

John vindt de scheiding tussen werk en privé heel variabel, het verschilt per groep. In de jaren '90 kreeg hij bijvoorbeeld van collega's in andere plaatsen de indruk dat er 's avonds regelmatig informele bijeenkomsten waren en dat er zelfs partners werden gevonden binnen dezelfde onderzoeksgroep. Hier liepen werk en privé duidelijk in elkaar over.

Wetenschap en bedrijfsleven

Volgens John moet men overal veel op pad om samenwerking te stimuleren. In Nederland valt hem daarbij op dat het bedrijfsleven 'onderzoek' vaak als 'marktonderzoek' opvat. Het bedrijfsleven krijgt volgens hem subsidies 'voor ieder akkefietje' en ziet dat als een verworven recht.

Zelf wilde John graag aan strategisch onderzoek blijven doen na zijn tijd in het bedrijfsleven. Hij zegt daar tot nu toe niet erg succesvol in te zijn geweest. Een voorbeeld van een tegenvaller was een gefinancierd project met een groot callcenter. John werkte met Gosse Bouma en Tanya Gaustad aan een systeem dat automatisch e-mails beantwoordde. Hoewel 40 procent van de e-mails automatisch goed werd beantwoord, had het bedrijf het te druk om iets met de resultaten te doen.

Liefde voor taal

In Nederland bestaat een rijke belangstelling voor wetenschap en in het bijzonder voor taal. "Denk aan de wetenschapsbijlagen van NRC en de Volkskrant" zegt hij, "of aan de populaire artikelen van Pauline Cornelisse, Wim Daniels en Liesbeth Koenen. Dit biedt bescherming voor ons als taalwetenschappers." De grote belangstelling voor promoties is iets om te koesteren. De persoonlijke belangstelling voor de kandidaat zal meespelen, maar toch durft John te stellen dat nergens anders ter wereld zo veel samenvattingen van proefschriften worden gelezen.

Verder vindt John Nederlanders op een gezonde manier opportunistisch. "Wat ik trouwens helemaal positief bedoel", voegt hij daar snel aan toe. Hij heeft collega's die altijd één of twee dagen vrij nemen als er natuurijs is. Anderen zijn na één dag zon al bruin. "Men grijpt hier de dag, mooi!"

www.linkedin.com/in/johnnerbonne